

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

واحد بندر لنگه

**پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد
در رشته حقوق جزا و جرم شناسی**

عنوان:

بررسی تطبیقی جرم قاچاق کالا در حقوق ایران و انگلستان

استاد راهنما:

دکتر محمد رضانی

نگارش:

اردلان ابراهیمی مادوانی

پاییز ۱۳۹۸

فرم تصویب نامه

يَرْفَعُ اللهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ

«قرآن کریم»

پایان نامه کارشناسی ارشد آقای اردلان ابراهیمی مادوانی با عنوان: **بررسی تطبیقی جرم قاچاق**

کالا در حقوق ایران و انگلستان در جلسه مورخ / / تحت نظارت شورای پایان نامه متشکل

از استادان زیر با درجه و نمره مورد تأیید قرار گرفت.

۱- استاد(استادان) راهنما: نام و نام خانوادگی: **دکتر محمد رضائی** امضاء

۲- استاد(استادان) مشاور: نام و نام خانوادگی: امضاء

۳- استاد داور: نام و نام خانوادگی: امضاء

معاون پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی

واحد بندر لنگه

تاریخ

امضاء

دانشگاه آزاد اسلامی

سازمان مرکزی

تعهد نامه اصالت رساله یا پایان نامه

اینجانب اردلان ابراهیمی مادوانی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته / دکتری تخصصی در رشته: حقوق جزا و جرم شناسی که در تاریخ / / از پایان نامه / رساله خود تحت عنوان: **بررسی تطبیقی جرم قاچاق کالا در حقوق ایران و انگلستان** با کسب نمره و درجه دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می‌شوم:

۱) این پایان نامه / رساله حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده‌ام، مطابق ضوابط و رویه موجود نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست مربوطه ذکر و درج کرده‌ام.

۲) این پایان نامه / رساله قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳) چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه یا رساله را داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد، مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴) چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می‌پذیرم و دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی‌ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

اردلان ابراهیمی مادوانی

تاریخ و امضاء

معاونت پژوهشی و فن آوری

به نام خدا

مشور اخلاقی پژوهش

بیاری از خداوند سبحان و اعتقاد به اینکه عالم محضر خداست و بهاره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشتن مقام بلند دانش و پژوهش و نظر به اهمیت جایگاه دانشگاه در اعلامی فرهنگ و تمدن بشری، ماد انبجیمان و اعضای هیئت علمی واحد های دانشگاه آزاد اسلامی متعهد می گردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی در نظر قرار داده و از آن تخلفی نکنیم:

- ۱- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از هرگونه پنهان کاری حقیقت.
- ۲- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهشگران (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.
- ۳- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه بهکارکنان پژوهش.
- ۴- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.
- ۵- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از هرگونه جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.
- ۶- اصل رازداری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشورهای و کلیه افراد و نهاد های مرتبط با تحقیق.
- ۷- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب تقد و خودداری از هرگونه حرمت شکنی.
- ۸- اصل ترویج: تعهد به رواج دانش و نتایج تحقیقات و انتقال آن به بهکارکنان علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.
- ۹- اصل برانگیختگی: التزام به برانگیختگی جویی از هرگونه رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضوع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به مثابه های غیر علمی می آلائند.

تقدیر و تشکر از:

تقدیم به:

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	چکیده
۲	فصل اول «کلیات تحقیق»
۳	۱-۱- مقدمه
۵	۱-۲- بیان مسئله
۸	۱-۳- سوالات تحقیق
۸	۱-۳-۱- پرسش اصلی تحقیق
۸	۱-۳-۲- پرسش های فرعی تحقیق
۸	۱-۴- فرضیات تحقیق
۸	۱-۴-۱- فرضیه اصلی تحقیق
۸	۱-۴-۲- فرضیات فرعی تحقیق
۹	۱-۵- اهداف تحقیق
۹	۱-۵-۱- هدف اصلی
۹	۱-۵-۲- هدف کاربردی
۹	۱-۶- پیشینه تحقیق
۱۲	۱-۷- روش تحقیق
۱۳	۱-۸- جنبه جدید بودن و نوآوری تحقیق
۱۴	۱-۹- ساختار تحقیق
۱۵	فصل دوم «مفهوم شناسی و مباحث مقدماتی تحقیق»
۱۶	۱-۲- اصول و مبانی نظری جرایم قاچاق کالا در حقوق ایران و انگلستان
۱۷	۱-۲-۱- اقتصاد و قاچاق
۱۸	۱-۲-۲- جرم اقتصادی

- ۲۰-۱-۲-۱-۲- علت شناسی و مبنای اقتصادی جرم انگاری قاچاق کالا
- ۲۲-۲-۱-۲-۲- کارایی اقتصادی قاچاق کالا
- ۲۳-۲-۲- منشأ انواع قاچاق در حقوق ایران و انگلستان
- ۲۴-۱-۲-۲- قاچاق کالاهای (وارداتی)
- ۲۴-۲-۲-۲- قاچاق کالاهای (صادراتی)
- ۲۵-۳-۲- تیپ شناسی بزهکاران قاچاق کالا در حقوق ایران و انگلستان
- ۲۶-۴-۲- آثار جرم شناختی میزان کالای قاچاق در حقوق ایران و انگلستان
- ۲۸-۵-۲- علت شناختی اقتصادی جرم قاچاق در حقوق ایران و انگلستان
- ۳۱-۱-۵-۲- اقتصاد نابسامان و پیامدهای آن
- ۳۲-۲-۵-۲- عوامل خارجی نابسامانیهای سیستم اقتصادی
- ۳۳-۱-۲-۵-۲- جهانی شدن و چالش های فراروی آن
- ۳۵-۲-۲-۵-۲- انتقال نابسامانی ها به کشورهای کم توسعه
- ۳۶-۳-۲-۵-۲- سرمایه گذاری خارجی
- ۳۸-۲-۵-۲- عوامل داخلی نابسامانیهای اقتصادی
- ۳۹-۶-۲- نگاهی فقهی به مبارزه با قاچاق کالا
- ۳۹-۱-۶-۲- ارکان فقهی و حقوقی تشکیل دهنده انواع قاچاق
- ۴۳-۲-۶-۲- نظرات فقها
- ۴۵-۳-۶-۲- روایات
- ۴۷-۷-۲- آسیب شناسی نهادهای دخیل در پیشگیری از قاچاق کالا و راهکارهای آن
- ۴۷-۱-۷-۲- آسیب شناسی نهادهای دخیل در پیشگیری از قاچاق کالا در حوزه تقنینی
- ۴۷-۱-۱-۷-۲- عدم هماهنگی در تدوین مقررات مربوط به قاچاق کالا
- ۴۸-۲-۱-۷-۲- وجود راه گریز قانونی برای قاچاقچیان
- ۴۹-۲-۷-۲- آسیب شناسی نهادهای دخیل در پیشگیری از قاچاق کالا در حوزه اجرایی
- ۵۰-۱-۲-۷-۲- آسیب شناسی نظام گمرکی

- ۲-۲-۷-۲- آسیب شناسی نظارت انتظامی و رویه قضایی ۵۰
- فصل سوم «تحقق جرم قاچاق کالا در حقوق ایران و تطبیق آن با حقوق انگلستان»** ۵۲
- ۱-۳- ارکان تشکیل دهنده جرائم قاچاق کالا ۵۴
- ۱-۱-۳- عنصر قانونی جرائم قاچاق کالا ۵۴
- ۲-۱-۳- عنصر مادی جرائم قاچاق کالا ۵۶
- ۱-۲-۱-۳- مصادیق قاچاق در قانون مبارزه با قاچاق کالا مصوب ۱۳۹۲ ۵۶
- ۲-۲-۱-۳- مصادیق قاچاق در قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰ ۵۸
- ۳-۱-۳- عنصر معنوی جرائم قاچاق کالا ۵۹
- ۲-۳- انواع مجازات قاچاق کالا ۶۱
- ۱-۲-۳- مجازات شروع به جرم ۶۳
- ۲-۲-۳- مرجع صالح رسیدگی به جرم قاچاق ۶۳
- ۳-۳- سیاست های تقنینی پیشگیرانه حاکم بر نظام مبارزه با قاچاق کالا ۶۳
- ۱-۳-۳- اتخاذ رویکرد پیشگیرانه مقدم بر رویکرد مقابله گرایانه ۶۴
- ۲-۳-۳- قضا زدایی و اتخاذ ضمانت اجراهای اداری همراه ضمانت اجراهای کیفری ۶۴
- ۱-۲-۳-۳- مجازات های مالی ۶۵
- ۲-۲-۳-۳- مجازات های تهریبی ۶۵
- ۳-۲-۳-۳- مراجع صالح به اعمال واکنش های کیفری اداری ۶۶
- ۴-۳- سیاست های پیشگیرانه تقنینی هم گرایانه در نظام مبارزه با قاچاق ایران ۶۷
- ۱-۴-۳- سیاست استفاده از تجربه های جهانی ۶۸
- ۲-۴-۳- سیاست توجه به مباحث پیشگیرانه و بازدارندگی مجازات ها ۶۸
- ۳-۴-۳- سیاست ارائه تعریف از قاچاق کالا ۶۹
- ۴-۴-۳- سیاست تناسب احکام با نیازهای اقتصادی روز کشور ۶۹
- ۵-۴-۳- مشخص شدن صلاحیت های ذاتی مراجع رسیدگی کننده در راستای همگرایی مراجع قضایی و اداری ۶۹

- ۶۹ ۳-۴-۶- برطرف کردن خلأهای قضایی
- ۷۰ ۳-۴-۷- توجه به الکترونیکی کردن رویه های تجاری و گمرکی
- ۷۰ ۳-۴-۸- سیاست توجه به مناطق مرزی و معیشت مرزنشینان در جهت هم گرایی مردم و مسئولین
- ۷۰ ۳-۵-۵- عوامل موثر بر قاچاق کالا در حقوق ایران و انگلستان
- ۷۱ ۳-۵-۱- تقاضا برای کالاهای خارجی
- ۷۲ ۳-۵-۲- وجود اسکله های غیر مجاز
- ۷۲ ۳-۵-۳- دمپینگ
- ۷۲ ۳-۵-۴- تورم و گرانی
- ۷۳ ۳-۵-۵- سوبسید (یارانه)
- ۷۳ ۳-۵-۶- انحصارگری
- ۷۳ ۳-۵-۷- بروکراسی اداری
- ۷۴ ۳-۵-۸- وضعیت اقتصادی و تجاری کشورهای همسایه
- ۷۴ ۳-۶- عوامل اقتصادی قاچاق کالا
- ۷۴ ۳-۶-۱- سیاست های بازرگانی
- ۷۵ ۳-۶-۲- اثرات سیاست های بازرگانی و قاچاق کالاهای صادراتی
- ۷۵ ۳-۷- تدابیر پیشگیری جرم قاچاق در ایران
- ۷۵ ۳-۷-۱- واکنش قانونی (تقنینی)
- ۷۶ ۳-۷-۲- واکنش قضایی
- ۷۶ ۳-۷-۲-۱- سیاست کیفری قاچاق کالا در مراجع قضایی
- ۷۷ ۳-۷-۲-۲- قابلیت رسیدگی از حیث تجدید نظر خواهی آراء قاچاق کالا
- ۷۷ ۳-۷-۲-۳- آیین دادرسی قاچاق کالا در مراجع تعزیرات حکومتی
- ۷۸ ۳-۷-۲-۴- رویه دستگاه قضایی در قبال جرائم قاچاق کالا
- ۷۹ الف- سیاست نرم
- ۷۹ ب- سیاست تطویل

۷۹ پ- سیاست قانون مداری
۸۰ ت- سیاست صلب
۸۰ ۳-۷-۲-۵- سیاست کیفری مشارکتی
۸۱ ۳-۸-۸- تدابیر پیشگیری جرم قاچاق در انگلستان
۸۳ ۳-۸-۱- علل رشد اقتصادی و جلوگیری از قاچاق کالا در انگلستان
۸۳ ۳-۸-۱-۱- حمایت از صنعت نوپای نساجی و خیزش صنعتی
۸۴ ۳-۸-۱-۲- گسترش صادرات محصولات
۸۴ ۳-۸-۱-۳- ممنوعیت واردات محصولات مشابه و نابودی صنایع در کشورهای رقیب
۸۵ ۳-۸-۱-۴- حمایت از صنایع و شروع فناوری و نوآوری‌ها
۸۵ ۳-۸-۱-۵- تشکیل ناوگان دریایی، کاهش وابستگی و گسترش صادرات
۸۶ ۳-۸-۲- چرخه‌ی عوامل رشد اقتصادی در کشور انگلستان
۸۹ فصل چهارم «نتایج تحقیق»
۹۷ منابع و مآخذ

چکیده

قاچاق کالا پدیده ای است که عوامل اقتصادی و غیر اقتصادی بسیاری در ایجاد آن نقش داشته و هر ساله سرمایه های مادی و انسانی بسیاری برای مبارزه با این پدیده صرف می شود. این پدیده در پی بی نظمی در بازار داخلی و انحراف سرمایه از مسیر قانونی به وجود می آید. میزان قاچاق کالا در کشور ایران با وجود پیگیری های اجرایی از سال ها پیش، اگرچه با نوساناتی روبرو بوده و در مقطعی هم کاهش داشته اما هنوز به گونه ای به بنیان های اقتصاد و تولید کشور آسیب وارد می کند که امروزه از جمله مهم ترین معضلات کشور در حوزه ی اقتصادی به شمار می رود. با وجود تلاش ها و اقدامات گوناگونی که در این سال ها در زمینه مبارزه با قاچاق کالا انجام شده است نتیجه ی مطلوب و مورد انتظار از این سیاست های مقابله گرایانه حاصل نشده است؛ از قرن هفدهم که در انگلستان به دلیل فشارهای مالیاتی موجود معضل فعالیت های غیر رسمی و قاچاق به وجود آمد تاکنون، اغلب کشورها درگیر این پدیده بوده و به مبارزه برای ریشه کن کرده و یا حداقل کردن میزان آن مبادرت ورزیده اند. در دنیای امروز، قاچاق منحصر به کالای خاصی نیست و طیف کالاهایی قاچاق بسیار گسترده است. قاچاق انسان، مواد مخدر، سوخت، نفت، گازوئیل، بنزین، دارو، اسلحه، مشروبات الکلی و ده ها مورد دیگر، از مصادیق قاچاق هستند که صدمه اقتصادی، اجتماعی بسیاری را به کشورها وارد می آوردند. از این رو تحقیق حاضر با هدف بررسی تطبیقی مبارزه با جرم قاچاق کالا در حقوق ایران و تطبیق آن با حقوق انگلستان می باشد که به این نتیجه می رسیم که مقررات این دو کشور تاحدودی با هم متفاوت می باشد. بدین صورت که کنترل ورود و خروج کالا در انگلستان با مقررات سختگیرانه تری مواجهه می باشد و این در صورتی است که در حقوق ایران در خصوص کنترل ورود و خروج کالاهای زیادی مقرراتی خیلی آسان اعمال می شود.

واژگان کلیدی: قاچاق کالا ، جرم اقتصادی ، مبارزه با قاچاق ، قاچاق گمرکی – سیاست های

پیشگیری.

فصل اول

«کلیات تحقیق»

در قوانین سابق مبارزه با قاچاق کالا و ارز صراحتاً تعریفی از قاچاق ارائه نشده، بلکه در هر مورد به ذکر مصادیقی از عمل قاچاق اکتفا شده است. به عنوان مثال، در ماده ۲۶ قانون مجازات مرتکبین قاچاق مصوب ۱۳۱۲ آمده است: خرید و فروش و نگاهداری اجناس دخانیه و ادوات و اشیایی که به موجب قانون انحصار دخانیات، خرید و فروش و تملک آنها در انحصار دولت است قاچاق محسوب می‌شود. در ماده ۴۵ همین قانون در تعریف اشیاء ممنوع‌الورود و ممنوع‌الصدور می‌گوید: مقصود از قاچاق اسلحه وارد کردن به مملکت و یا صادر کردن از آن یا خرید یا فروش و یا حمل و نقل و یا مخفی کردن و یا نگاه داشتن آن است در داخل مملکت. مقصود از قاچاق اشیا ممنوع‌الورود یا ممنوع‌الصدور وارد کردن اشیا ممنوع‌الورود است به خاک ایران در هر نقطه از مملکت که اشیا مزبور کشف شود و یا خارج کردن اشیا ممنوع‌الصدور و یا تسلیم آن است به متصدی حمل و نقل و یا هر شخص دیگری برای خارج کردن و یا هر نوع اقدام دیگری برای خارج کردن از مملکت. همچنین به موجب ماده واحده قانون تفسیر ماده ۴۵ مذکور، هر گاه اشیا ممنوع‌الورود را اشخاص در داخل کشور برای تجارت یا کسب و با علم به اینکه ممنوعاً وارد شده نقل و انتقال نموده یا واسطه در آن امر شوند نیز قاچاق محسوب می‌شود. در قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۵۰ نیز مصادیقی از عمل قاچاق نام برده شده است. طبق ماده ۲۹ این قانون اقداماتی نظیر، وارد کردن کالا به کشور یا خارج کردن کالا از کشور به ترتیب غیر مجاز، خارج نکردن وسایط نقلیه و یا کالایی که به عنوان ورود موقت یا ترانزیت خارجی وارد کشور شده باشد، بیرون بردن کالای تجارتي از گمرک بدون تسلیم اظهارنامه و پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض، اظهار کردن کالای ممنوع‌الورود یا غیر مجاز تحت عنوان کالای مجاز یا مجاز مشروط با نام دیگر، وجود کالای اظهارنشده ضمن کالای اظهار شده و اقدامات دیگری نظیر اینها، عمل قاچاق شناخته می‌شود.

در مجموع در تعریف قاچاق می‌توان گفت «هر گونه فعالیت غیر قانونی در امر واردات، صادرات، خرید، فروش، تولید، توزیع، حمل و نگهداری کالا و ارز» قاچاق محسوب می‌شود.

شخص یا اشخاصی را که مبادرت به انجام قاچاق نماید، «قاچاقچی» یا «سوداگر» و کالای اقتصادی را که مورد قاچاق قرار می‌گیرد، «کالای قاچاق» یا به اختصار «قاچاق» می‌نامند.

جرایم را از منظر ارتباط آن با ارزشها و هنجارهای هر جامعه، می‌توان به جرائم «ذاتی» و جرائم «عَرَضی» دسته بندی کرد. فعل و ترک فعل‌هایی را که به دلیل پیوند عمیق آن با اعتقادات و هنجارهای اجتماعی جرم شناخته شده است، می‌توان جرائم ذاتی نامید و فعل و ترک فعل‌هایی را که فی‌نفسه از رفتارهای قبیح و نکوهیده نیست، ولی صرفاً برای برخی مقاصد اداری و انتظامی و دولتی جرم انگاری شده است، می‌توان از آن به جرم عَرَضی تعبیر کرد. قاچاق کالا و ارز از جمله پدیده‌های عَرَضی ناشی از سیاست‌های اقتصادی دولت‌ها در تنظیم بازار و تجارت بین‌المللی است. نه جرم قاچاق از جرائم ذاتی است و نه قاچاق بودن کالا وصف ذاتی آن. در آزادی تجارت کالا که هیچگونه محدودیتی بر واردات و صادرات و عرضه آن وجود نداشته باشد، قاچاق معنا و مفهوم پیدا نمی‌کند. پدیده قاچاق از زمانی ظهور و بروز پیدا می‌کند که دولت‌ها برای مقاصد ملی مثل: حمایت از تولیدکنندگان داخلی، ایجاد اشتغال، کنترل و نظارت بر کالاهای وارداتی، تشویق سرمایه‌گذاری، کسب درآمد، حفظ مصالح و امنیت عمومی، حفظ سلامتی و بهداشت عمومی و یا در جهت حفظ ارزش‌های جامعه، واردات و صادرات کالا و ارز و خرید، فروش یا توزیع آن را تحت ضوابط و مقررات خاص قرار دهند. بنابراین نمی‌توان برای قاچاق قدمتی به عمر بشر قائل شد. هرگاه واردات، صادرات، خرید، فروش و عرضه کالایی تحت مقررات خاصی درآید، هر گونه فعل و انفعال مخفیانه و غیر قانونی که به دور از دید نهادهای مجری قانون در آن مورد انجام شود، قاچاق محسوب می‌گردد. بنابراین، ممکن است مصادیق قاچاق بر حسب مقتضیات اجتماعی و سیاست‌های اقتصادی از زمانی به زمان دیگر متفاوت باشد.

البته میزان ارتباط انواع کالاهای مشمول مقررات، با هنجارهای اجتماعی و مقتضیات حکومتی یکسان نیست. ممنوعیت یا محدودیت معاملات برخی اشیاء و اقلام مثل مشروبات الکلی و سلاح و مهمات، به لحاظ ارتباط عمیق‌تری که با اعتقادات مذهبی و آرامش و امنیت عمومی دارد، از ثبات بیشتری برخوردار است. در کشوری مثل ایران که نظام اسلامی در آن حاکم است، هر قسم معامله‌ی مشروبات الکلی به کلی ممنوع است. تجارت سلاح و مهمات به لحاظ مصالح امنیتی فقط در

انحصار دولت است. بنابراین، مبنای نظری و ماهیت تمام مصادیق جرم قاچاق یکسان نیست. زیرا، نه تنها وضع مقررات در مورد اینگونه اشیاء و اقلام صرفاً تابعی از سیاستهای اقتصادی نیست، بلکه قاچاق اینگونه کالاها را می‌توان در زمره جرائم ذاتی بشمار آورد.

۱-۲- بیان مسئله

قاچاق کالا یکی از شیوه‌های داد و ستد است که شکل‌گیری آن به زمان ایجاد مرزها و قوانین اقتصادی حاکم بر این منطقه باز می‌گردد این شیوه داد و ستد علیرغم زیانهای اقتصادی برای کشور، برای ساکنان منطقه مرزی به ویژه مرز بازرگان اهمیت زیادی دارد. چرا که در اغلب موارد به عنوان تنها منبع مهم درآمدی آنها محسوب می‌شود. کالاهای قاچاق از مناطق مرزی وارد می‌شود. هر فعل یا ترک فعلی است که موجب نقض تشریفات قانونی مربوط به ورود و خروج کالا و ارز گردد و براساس این قانون و یا سایر قوانین، قاچاق محسوب و برای آن مجازات تعیین شده باشد، در مبادی ورودی یا هر نقطه از کشور حتی محل عرضه آن در بازار داخلی کشف شود. پدیده قاچاق کالا امروزه به عنوان یکی از چالشهای مهم جامعه مدنی و نظام عدالت کیفری مطرح است. افزایش میزان ارتکاب این نوع بزهکاری، به عنوان یکی از مصادیق جرائم اقتصادی که موجبات تشدید پیامدها و آثار زیانبار آن بر بخشهای مختلف نظام اقتصادی، سیاسی و اجتماعی را فراهم آورده. کامل‌ترین قانون در خصوص قاچاق، قانون مجازات مرتکبین قاچاق مصوب ۱۳۱۲ و اصلاحیه‌های بعدی آن بود. قانون‌گذار پس از این قانون، قانون دیگری درباره قاچاق تدوین نمود. تا این که در سال ۱۳۷۴ با توجه به ضرورت‌های موجود قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی راجع به قاچاق کالا و ارز به صورت فوق‌العاده به تصویب مجمع تشخیص مصلحت نظام رسید.

در بیان مبنای جرم انگاری قاچاق در حقوق ایران می‌توان گفت: اقتصاد ایران برای پشتیبانی از صنایع نوپا، متنوع کردن اقتصاد در پرتو نجات کشور از اقتصاد تک محصولی، ایجاد درآمد بیشتر برای دولت، توجه به هدف‌های ملی و دفاعی استراتژیک و اثر گذاشتن بر موازنه تجاری و ایجاد موازنه مثبت و افزایش ذخایر ارزی و برای دستیابی به اهدافی مانند رشد اقتصادی، کاهش نرخ بیکاری، کاهش نرخ تورم و تعدیل تراز پرداخت‌ها، موافق به کار بستن سیاستهای تجاری انقباضی

چون وضع تعرفه و افزایش ماخذ حقوق ورودی، ایجاد محدودیت مقداری در واردات کالا و به کار گرفتن ابزارهای غیر تعرفه ایمانند اعمال قوانین و مقررات محدود کننده واردات می باشد و در این راستا گاه خروج از چارچوب تعیین شده را جرم انگاری نموده و با «مجازات» پاسخ می دهد. در حالی که با افزایش موانع تجاری مانند افزایش ماخذ تعرفه کالاهای وارداتی هزینه واردات رسمی بالا می رود و به دنبال آن انگیزه برای تجارت غیر قانونی و قاچاق با هدف حداکثر سازی سود و پاسخگویی به تقاضای داخلی، تقویت می شود (امیرحاجلو: ۱۳۹۲: ۹۷).

مهمترین هدف جرم انگاری قاچاق کالا را می توان حمایت از درآمد دولت و تولید داخلی دانست اگرچه قانونگذار ایران، پاسداری از اصول اخلاقی و ارزش های جامعه اسلامی و تامین امنیت عمومی و صیانت از بهداشت جامعه را نیز مد نظر داشته است. توضیح اینکه واردات غیر مجاز کالا، توازن در تراز بازرگانی خارجی کشور را بر هم می زند زیرا دولت در برنامه ریزی های خود با در نظر گرفتن موضوعاتی مانند: سپرده های ارزی، درآمدهای ارزی سالیانه، نیازهای وارداتی کشور و... برای ایجاد توازن در تراز بازرگانی و پرداخت بدهی های خارجی و تامین درآمدهای عمومی، بسته هایی از سیاست های تجاری را در پیش می گیرد که بر اساس آن حجم و ارزش واردات و صادرات کشور از قبل معین می شود. قاچاق کالا که حجم و ارزش آن دقیقاً مشخص نیست، برنامه ریزی های اقتصادی را بر هم می ریزد و تحقق اهداف اقتصادی دولت را ناممکن می گرداند و موجب کسری بودجه و اختلال در اجرای برنامه های عمرانی و ایجاد رکود در صنایع داخلی کشور و کاهش تولیدات داخلی و افزایش بیکاری می شود. از طرف دیگر کالاهای قاچاق که خارج از نظارت دولت وارد می شود ممکن است شامل کالاهایی باشد که مخالف با نظم عمومی یا شئون ملی یا عفت عمومی و یا مذهب رسمی کشور باشد و یا سلامت و بهداشت و امنیت مردم را تهدید کند. (میراحمدیان، ۱۳۸۸: ۴۷)

از قرن هفدهم که در انگلستان به دلیل فشارهای مالیاتی موجود معضل فعالیت های غیر رسمی و قاچاق به وجود آمد. در این کشور، قاچاق منحصر به کالای خاصی نیست و طیف کالاهایی قاچاق بسیار گسترده است. قاچاق انسان، مواد مخدر، سوخت، نفت، گازوئیل، بنزین، دارو، اسلحه، مشروبات الکلی و ده ها مورد دیگر، از مصادیق قاچاق هستند که صدمه اقتصادی، اجتماعی بسیاری

را به این کشور وارد آورده اند. انگلیس نیز همچون بسیاری از مناطق و کشورهای دیگر در معرض این پدیده مخرب قرار داشته و در سال های اخیر موفقیت های در زمینه مبارزه با قاچاق کسب نموده است. بررسی وضعیت اقتصادی، اجتماعی و سیاسی این کشور نشان می دهد که با استفاده از راه کارها و شیوه های گوناگون در جهت کاهش فعالیت های قاچاق و هدایت آن به سمت فعالیت های رسمی گام برداشته و هم اکنون بیشتر تلاش خود را در جهت مبارزه با قاچاق سیگار و مشروبات الکلی و انسان و سوخت متمرکز نموده است. از آن جا که قاچاق در موارد مختلف کالایی مطالعات جداگانه و تعمق بیشتری را می طلبد و براساس آسیب پذیری بیشتر کالاها از اهمیت بیشتری برخوردار میگردد تلاش سیاست گذاران این کشور در مبارزه با قاچاق کالاهایی همچون سیگار و سوخت و الکل - به دلیل اینکه بیشترین هدف های مالیاتی دولت ها هستند - و انسان - به دلیل گسترش مهاجرت های غیرقانونی به اتحادیه اروپا - بیشتر است و مطالعات محققین بیشتر بر روی این کالاها متمرکز شده است. در عین حال سیاست های کلی کاراتر در جهت کاهش این فعالیت غیررسمی نیز نادیده گرفته نشده است. این اقدامات و سیاست ها در کنار اقداماتی که به صورت مجزا برای برخی کالاهای خاص به کار بسته شده است، موجبات توفیق این کشور در مواجهه با قاچاق را فراهم آورده است. از آن جا که ریشه قاچاق در تقاضاست، این کشور می بایست به دنبال پیدا کردن مشکل ریشه ای قاچاق در هر دو طرف عرضه و تقاضا می بود. راه حل های طرف تقاضا بسیار مناسب بودند و از طرفی اجرای آنها مشکل بود. روشن ترین بخش مربوط به تقاضا که می توانستند بر روی آن مانور دهند بحث مالیات ها بود. مالیات ها در قرن ۱۷ ام از اولین و مهم ترین دلایل بروز پدیده و یا افزایش چشمگیر قاچاق در انگلستان بود. بنابراین در این کشور توجه بیشتری به افزایش مالیات ها شد. به این معنی که اگر افزایشی بر مالیات محصولی به وجود می آمد، با این سوال همراه بود که آیا ممکن است این مالیات باعث افزایش قاچاق شود. در همین راستا و به منظور جلوگیری از آثار نامطلوب، از جمله قاچاق، در صورت افزایش مالیات های مستقیم و غیر مستقیم، این افزایش به صورت تدریجی اعمال شده است.

۱-۳- سوالات تحقیق

در تحقیق حاضر دو دسته سوال مطرح می شود. که دسته اول سوال اصلی تحقیق می باشد و دسته دوم سوالات فرعی تحقیق هستند که در متن تحقیق به دنبال پاسخ گویی به آن ها هستیم.

۱-۳-۱- پرسش اصلی تحقیق

مقررات کیفری ایران در خصوص مبارزه با قاچاق کالا چه تفاوتی با مقررات انگلستان دارد؟

۱-۳-۲ پرسش های فرعی تحقیق

الف- آیا جرم قاچاق کالا فقط شامل واردات غیر مجاز کالا است یا صادرات آن را هم شامل می شود؟

ب- وضع مالیات در ورود و خروج کالاها چه تاثیری در ارتکاب جرم قاچاق کالا دارد؟

۱-۴- فرضیات تحقیق

در جواب به سوالات مطرح شده فرضیه های زیر را مطرح کرده ایم.

۱-۴-۱- فرضیه اصلی تحقیق

مقررات کیفری ایران در مبارزه با قاچاق کالا سختگیری کمتری از مقررات انگلستان دارد.

۱-۴-۲- فرضیات فرعی تحقیق

الف- با توجه به تعریف ماده یک قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۹۲ جرم قاچاق هم شامل واردات کالا است هم خروج کالا است.

ب- وضع مالیات بر ارتکاب جرم قاچاق کالا تاثیر مستقیم دارد و ارتکاب این جرم را شدت می بخشد.